

EL RECORD I LA CIUTAT, EN UN LLIBRE DE JOSEP TORRELLA

Recordo, cap a l'any 1944, quan Ignasi Agustí destil·là la seva enyorança barcelonina recreant el món dels seus avis en aquella novel·la tan celebrada que es deia "Mariona Rebull", com l'obra era presentada amb un eslògan tret d'un comentari que n'havia fet el mestre Azorín: "Por fin, tenemos un novelista".

Heus aquí que quaranta anys més tard, i salvades totes les distàncies, davant del llibre de Josep Torrella "Amb la ciutat a l'hora del record", crec que podríem ben bé dir: "Per fi, tenim un memorialista". Fins ara, en les no escasses obres sobre Sabadell, s'han seguit dos camins ben clars en la seva metodologia: o s'ha tractat d'obres històriques pròpiament dites, o bé s'ha tractat d'evocacions mig sentimentals, mig anecdòtiques; paral·lelament, o s'han establert amb criteris tradicionalment cronològics, o bé s'han confegit a manera de mosaic, amb evocacions parcials, el conjunt de les quals han configurat una mena de calidoscopi ciutadà.

Val a dir que aquestes metodologies són perfectament vàlides, i a elles es deuen alguns dels millors i més característics llibres sobre la nostra ciutat, però val a dir també que la forma emprada per Torrella ens l'acosta en una dimensió humana precisa, feta com és al recer de les pròpies vivències: "Penso -escriu- que l'experiència vital acumulada en mi no acabaria de tenir sentit sense la seva vinculació amb la vida ciutadana. El meu encast a la ciutat que em va veure néixer, i en la qual ha transcorregut la meua existència, és cabal. Suposo que sóc un dels molts casos, més dels que pot semblar-nos, en què home i ciutat, sense especulació ni ostentació, d'una manera natural es fonen".

Es tracta, per a dir-ho cabalment, i amb paraules del mateix autor, d'una "aportació personal a la memòria col·lectiva". Efectivament, Josep Torrella evoca els trenta primers anys de la seva vida, des de 1910 a l'acabament de la guerra civil espanyola, i ho fa alternant els records autobiogràfics amb descripcions de l'estat de la ciutat, i dels seus usos i costums,

amb una tècnica d'alternança que ens evoca allò que en llenguatge cinematogràfic -tan car a l'autor com a aquest cronista- se'n diu muntatge paral·lel. És així com, seguint el fil de la peripècia personal, adés graciosa, adés dramàtica, es va perfilant la vida d'una ciutat modesta i mesocràtica, sempre entranyable: els jocs al carrer, la vida al veïnat, els estudis, les distraccions, el treball quotidià, la transformació dels carrers, la vida de les entitats culturals, les urpes de la guerra, les il·lusions i les decepcions, tot aquest tram de què està feta la vida de cadascú i de cada població, destil·lat per l'evocació justa, equidistant de l'emoció subjectiva tant com del document estricte.

Perquè cal afegir que Torrella empra un estil ajustat al seu propòsit: lluny de la fredor historicista, però també lluny del pintoresquisme faceciós. En un llenguatge pulcre, tothora entenedor, diu i suggereix allò que cal, sense carregar les tintes ni caure en el distanciament de la descripció enumerativa. És, en aquest sentit, un estit planer però alhora subtil, on sovint una fina ironia matisa la nostàlgia al punt just de no deixar-la caure en la sensibleria. Gosaria dir que és un estil sabadellenc d'escriure, com hi ha un estil sabadellenc de viure: amb naturalitat i amb una justa dimensió humana, talment, per altra banda, la mesura del mateix paisatge del Vallès, fet a l'escala de l'home.

No obstant això, haig d'afegir que, a parer meu, malgrat no es tracti d'una obra històrica ni documental, potser s'hauria escaigut incloure-hi un índex onomàstic que ens permetés rastrejar la presència de noms coneguts en les diverses activitats que s'evocuen: la redacció del diari, els "Amics del Cinema", els regidors de la ciutat, etc., la referència als quals costa de retrobar quan, un cop feta -amb delectança- la lectura, cal comprovar-ne qualsevol indicació. És un suggeriment que em pemetó brindar a l'autor i a l'editor per si un dia s'escaigués de reeditar el llibre o prendre'n una represa, que a ben segur fóra benvinguda.

Joan Ripoll

AMBLA CIUTAT ALHORA DEL RECORD

JOSEP TORRELLA

EL LLIBRE DE JOSEP TORRELLA EN EL "DIARIO DE SABADELL"

Sabadell, amb tots aquells trets de personalitat que la caracteritzen, batega a cada una de les cent-trenta pàgines del llibre. I ho fa d'una manera planera, tan planera com el propi caràcter de la ciutat i dels seus homes. Un per un, records, sensacions, vivències i facècies van sortint amb una redacció molt ben elaborada, en un català ric i alhora planer. Potser seria dir molt, però tanmateix AMB LA CIUTAT A L'HORA DEL RECORD és molt més entranyable, molt més viu, molt més tendre i molt més complet que tots els llibres d'història menuda i quotidiana que s'han fet fins ara a l'entorn de la ciutat.

(De redacció. 23-IV-1983)

L'obra de Jossep Torrella, escrita amb il·lusió i complaença, amb una aconseguida uniformitat de to, ni estrident ni brillant, i enginyosament ideada quant a estructura i dinàmica interior, constitueix, si no vaig errat, la primera en el seu gènere que apareix en l'horitzó de la literatura local, i seria de desitjar que no quedés massa temps essent l'única, car aleshores tindria, a més del mèrit que cal atribuir-li avui en atenció al seu contingut i a la seva categoria literària, el d'haver iniciat una via particularment bona que podria menar a un enriquiment espiritual de la ciutat.

(De l'article AMB SABADELL AL FONS, de Pere Roca i Garriga, 20-V-1983).

"LA LLAR DEL LLIBRE"
Llibres i Revistes"

És una gentilesa de

Tel. 725 59 59

Pg. Plaça Major, 34 i 12 SABADELL